

Stanovisko k zamýšlené rekodifikaci stavebního práva

Ředitelky a ředitelé krajských úřadů pokládají za potřebné vyjádřit se opětovně, komplexnějším způsobem k záměru provést rekodifikaci stavebního práva spojenou se zásadní organizační změnou výkonu souvisejících agend v celé veřejné správě. V podstatě jde o shrnutí nejčastějších připomínek podaných v rámci legislativního procesu k návrhu věcného záměru rekodifikace stavebního práva.

K tomuto vyjádření vedou především tyto okolnosti:

- vnímání spoluodpovědnosti všech přítomných za dobré fungování veřejné správy v naší zemi, snaha přispívat ke zlepšování a zejména k omezování rizik,
- opětovné představení základní filozofie navrhované změny ze strany zástupců Ministerstva pro místní rozvoj na poradě Ministerstva vnitra s řediteli krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy dne 4. září 2019 (jako úvod ke konkrétnější části programu).

Zúčastnění sdílejí zejména následující obavy související se zamýšlenou rekodifikací stavebního práva:

1. Změnou může dojít k výraznému posílení role investora, resp. zájmů stavebníka, a to zřejmě mnohdy na úkor prostoru pro uplatňování veřejného zájmu či (často oprávněných) soukromých zájmů jiných osob.
2. Lze důvodně předpokládat nedostatek kvalifikovaných lidských zdrojů pro výkon příslušných agend až dokonce personální kolaps (ten se kromě vlastních odborníků na stavební právo může projevit i v dalších profesích, např. v zajišťování ICT podpory).
3. Lze důvodně předpokládat enormní finanční náročnost související s provedením změny (celá řada nezbytných výdajů nebyla uvedena v RIA nebo byla započítána jen částečně, v nereálné výši – např. pořizovací i provozní náklady na prostory, jejich vybavení, na zajištění mobility, na ICT a další prvky administrativní podpory, na nutné služby atd., naopak v RIA zmíněné ekonomické přínosy se jeví jako nadhodnocené).
4. Je možné očekávat významné problémy s fyzickým zajištěním prostor pro úřadování stavebních úřadů (nemusí jít jen o omezenou ochotu obcí, krajů a jiných orgánů a institucí, ale také o objektivní technická a organizační omezení).
5. Očekáváme závažné problémy spojené s aplikací práva, a to jak v oblasti procesní (nové, nevyzkoušené postupy, nová, praxí neověřená pravidla), tak i v oblasti definice a vnímání obsahu pojmů.
6. Změna by přinesla narušení tzv. spojeného modelu veřejné správy (výkon státní správy v území v mnohých agendách územními samosprávnými celky) a přinesla by i narušení compatibility v oblasti správního práva (odlišné postupy, než pro výkon jiných správních agend).

Ve výsledku se s vysokou pravděpodobností může stát, že celá změna bude kontraproduktivní, že nepovede k naplnění deklarovaného účelu, nepřinese zrychlení výkonu agendy, ale naopak dojde k výraznému zpomalení (přínejmenším v prvních dvou třech letech fungování nového systému), že se zvýší počet sporných záležitostí (zatěžujících veřejnou správu i soudní moc) a že se významně zvýší nákladovost (finanční náročnost) fungování stavebních úřadů.

Byla zvolena velmi riziková cesta revoluční změny. Podle názoru ředitelky a ředitelů krajských úřadů by bylo lépe volit bezpečnější cestu evolučního postupu, tedy cestu průběžného odstraňování nejzávažnějších identifikovaných nedostatků krok za krokem s ověřováním účinnosti jednotlivých opatření, s možnými korekcemi budoucích řešení na základě vyhodnocování zpětné vazby. Mnohá navrhovaná opatření by bylo možné uvážlivě zapracovávat do stávajícího systému.

Skupina plně souhlasí s potřebou zrychlit a zjednodušit procesy spadající do výkonu této agendy a zejména souhlasí s potřebou využívat i pro tuto správní agendu principy digitalizace.

Zúčastnění silně doporučují, aby nebyla opomíjena či zlehčována stanoviska a doporučení odborné veřejnosti (zejména pocházející z akademické půdy, ale také ze soudní moci), stanoviska jednotlivých správních úřadů a dalších subjektů podílejících se na veřejné správě, územních samosprávných celků a jiných subjektů se zkušenostmi s výkonem agendy na všech organizačních úrovních.

Dalším doporučením je důsledné zachování kompletního, osvědčeného a ověřeného legislativního procesu, a to zejména ve všech případech, kdy jsou navrhovány zásadní organizační i procesní změny. Není vhodné, aby legislativní změny připravovaly subjekty stojící mimo veřejnou správu, tím méně zájmové organizace reprezentující jen část spektra potenciálně oprávněných zájmů. Angažováním hospodářské komory do legislativního procesu dochází k vychýlení rovnováhy, k oslabení pozice veřejné správy, resp. výkonné státní moci, a může vést k upřednostňování vybraných soukromých hospodářských zájmů před zájmem veřejným.

Konečná kompetence a odpovědnost za rozhodnutí spočívá na orgánech zákonodárné moci. Faktická odpovědnost však spočívá na vládě. Je proto nezbytné, aby vláda rozhodovala na základě řádných, korektních podkladů, aby měla k dispozici všechny relevantní informace. Vládě a jejím jednotlivým členům je třeba říkat pravdu, celou pravdu, a to jak v parametrech exaktně známých, tak v těch kvalifikovaně odhadovaných. Jinak by mohlo dojít k chybným rozhodnutím opřeným o neúplná nebo zkreslená data.

Závěrem ředitelky a ředitelé krajských úřadů prohlašují, že budou nadále řádně plnit své zákonné povinnosti, nevydají se cestou tzv. občanské neposlušnosti ani cestou obstrukcí, budou usilovat o co nejlepší fungování veřejné správy a vynasnaží se dle možností o vstřícnou spolupráci i nad rámec zákona, pokud jim to situace dovolí. Upozorňují však na to, že se snahou o vyšší podíl moci příslušného resortu musí být spojena i odpovídající odpovědnost.

Podobné obavy sdílejí i přítomní zástupci Ministerstva vnitra.